

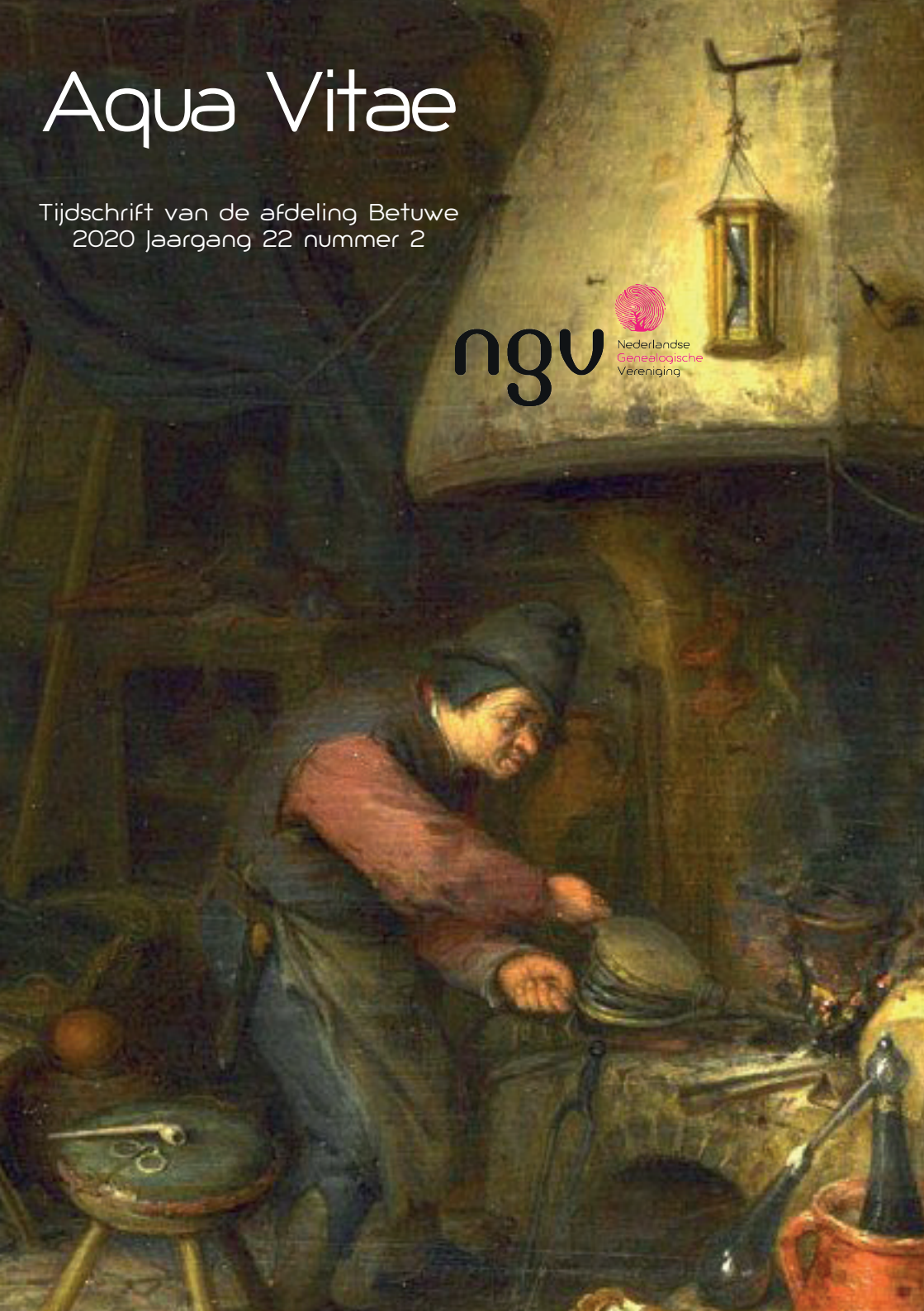
Aqua Vitae

Tijdschrift van de afdeling Betuwe
2020 Jaargang 22 nummer 2

ngv

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Inhoudsopgave

Stamboomcafé	2
Tot de dood ons scheidt...	5
Believe nothing you hear, and only one half that you see	19
Waar was Louis?	21
Lezingenprogramma najaar 2020	24
Aqua Vitae voortaan in digitale vorm	26

Aqua Vitae voortaan in digitale vorm

Kijk voor meer informatie op pagina 26

Stamboomcafé

's Middag van twee tot vier op de tweede vrijdag van elke maand verzorgen wij een contact sessie in het Regionaal Archief Rivierenland (RAR) in Tiel in de Educatiezaal. Ervaren leden van onze afdeling zullen hun kennis beschikbaar stellen om leden en belangstellenden wegwijs te maken of om verder te komen in hun onderzoek. Vertel vrienden en kennissen dat zij ook welkom zijn. In verband met Corona maatregelen en afspraken met het RAR is er een beperking tot zo'n vier bezoekers, om voldoende afstand te kunnen bewaren. Het is aan het Caféteam om het aantal bezoekers verder te beperken en het kan zijn dat een bezoeker even moet wachten alvorens hij naar binnen kan.

Data zijn dus 11 september, 9 oktober, 13 november en 11 december.

Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is niet toegestaan. De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteur.

Inleveren van kopij vóór 1 augustus en 1 december. Afbeeldingen graag los erbij in een zo groot mogelijke resolutie (zoveel mogelijk pixels).

Van de voorzitter

Qua weer hadden we een mooi voorjaar, maar het coronavirus heeft ons tegelijkertijd veel narigheid bezorgd. Mocht u daarbij in bijzonder mate getroffen zijn, dan wens ik u veel sterkte toe bij verwerking en herstel.

De epidemie heeft vele zaken doen stil vallen. Dat geldt ook voor onze verenigingsactiviteiten. Als afdelingsbestuur hebben we wel een enkele keer via een videoverbinding met elkaar gesproken, maar dat is toch wel anders dan elkaar echt zien en beleven. In zo'n periode ervaar je, dat je eigenlijk niet zonder een gezellig samenzijn kan.

De lockdown heeft wel met zich meegebracht, dat de digitalisering een sterke opmars heeft gemaakt. Ik denk hierbij met name aan de opkomst van de digitale voordrachten en workshops in de vorm van webinars. Je klikt hierbij op het aangekondigde tijdstip op een link en even later heet een spreker je welkom en start een presentatie. Mocht de presentatie niet duidelijk zijn of een vraag oproepen, dan kan direct via een chat-kanaal worden gereageerd. Een tweede persoon zorgt vervolgens voor een oplossing of laat de spreker hierop terugkomen. Zelf ben ik op deze manier heel wat wijzer geworden tijdens de lockdown.

Wat mij ook goed beviel, was een digitale workshop van de Volksuniversiteit over het bewerken van foto's en het maken van een website. In dit geval is geen sprake van een presentatie, maar dienen de deelnemers vragen en ervaringen ter sprake te brengen. De andere deelnemers reageren hierop met een oplossing of een alternatief. Dit alles onder regie van een moderator. Bijzonder levendig en effectief. Ook voor onze vereniging is dit mijns inziens een bruikbaar instrument, met name als het gaat om specialistische onderwerpen.

Ook ons afdelingsblad Aqua Vitae ondergaat tijdens de lockdown een digitalisering, omdat de portiekosten sterk oplopen en we de lidmaatschapskosten niet erg willen laten oplopen. Voor degenen die de afdelingsbijeenkomsten bezoeken, blijft een papieren versie beschikbaar. Mocht u niet komen en om een persoonlijke reden toch een papieren versie willen ontvangen, laat dit dan aan het afdelingsbestuur weten. Er wordt dan bekeken hoe hieraan tegemoet kan worden gekomen.

Als bestuur willen we in september weer beginnen met afdelingsbijeenkomsten, waarbij we voor een maximale veiligheid zullen zorgen. We komen dan niet meer in het gebruikelijke zaaltje bijeen, maar blijven in het grote atrium. Hier kunnen we ruimschoots de anderhalve meter afstand waarborgen. Nu maar duimen, dat we niet door een tweede golf worden geconfronteerd. Mocht dat zo zijn, dan zullen we u daarover via een digitale nieuwsbrief informeren.

Ons bestuurslid Annelies van Bronswijk heeft zich niet voor een nieuwe termijn beschikbaar gesteld. Het afdelingsbestuur is bijzonder blij, dat Maria Teunissen van Manen de vacature wil opvullen. In de eerstvolgende afdelingsvergadering zal zij hiervoor worden voorgedragen. Ondertussen draait zij al mee.

Graag wil ik Annelies bedanken voor het verzorgen van een boeiend en vernieuwend programma tijdens onze afdelingsbijeenkomsten in de afgelopen zes jaar. Daarnaast was zij van een onschatbare waarde bij het organiseren van ons symposium Dochters van Eva. Annelies is ambitieus en heeft veel onderhanden. Begrijpelijk dat zij daarom ruimte wil maken voor andere activiteiten, waarbij we haar veel succes en plezier toewensen.

Tijdens het symposium Dochters van Eva bleken veel vragen te leven over de praktische aspecten van DNA-onderzoek. Bij wie kan ik terecht en wat mag ik verwachten? Als reactie daarop heb ik in het afgelopen halfjaar samen met Peter-Paul Kolbert (afd. Zuid-Limburg) en Gerrit Woertman (afd. Amersfoort) een DNA-Leidraad geschreven. Deze komt deze herfst op het niet-publieke deel van de nieuwe NGV-website. Op het publieke deel van de website en in Gens Nostra zal een samenvatting verschijnen. Al gekeken op de nieuwe NGV-website? Deze is nog niet af, maar er komt nu wel steeds meer informatie beschikbaar.

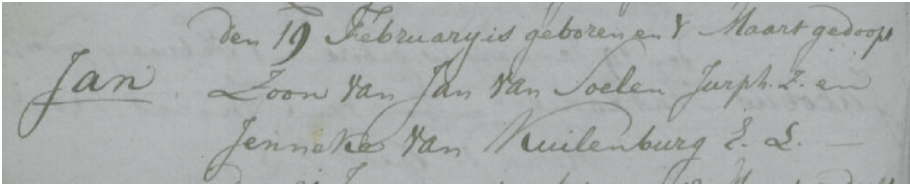
De coronapandemie heeft mij dus niet werkloos gemaakt. Ondertussen heb ik ook nog kunnen werken aan een boek over mijn grootouders van moederszijde. Wel heb ik de interviews voor dit boek moeten uitstellen.

Tot slot, ik hoop u in het najaar weer te kunnen ontmoeten of anderszins met u in contact te komen. Laten we de moed erin houden.

Peter van Boheemen

Tot de dood ons scheidt...

Jan van Soelen is de broer van een van mijn voorouders. Jan is geboren op 19 februari 1835 te Geldermalsen¹. Tien dagen later wordt hij gedoopt in de Nederlands Hervormde Kerk van Geldermalsen. Hij is de zoon van de werkman Jan van Soelen Jirviszoon en Jenneke van Kuilenburg.

Den 19 February is geboren en 8 Maart gedoopt
Jan Loon van Jan van Soelen Jirph. z. en
Jenneke van Kuilenburg z. d.

Van dit echtpaar zijn tien kinderen bekend, waarvan een dochter op jonge leeftijd is overleden. Als Jan vijftien jaar is, verhuist hij met zijn ouders naar de Uiterdijk 3 wijk B te Buurmalsen².

In het certificaat van de Nationale Militie staat zijn signalement: Jan is 1,64 meter lang, hij heeft een breed aangezicht met een laag voorhoofd, een dikke neus, een grote mond en een brede kin. De ogen van Jan zijn grijs en zijn haar is bruin³. Op 24 juni 1859 treedt hij in dat dorp het huwelijk met Wilhelmina Hak⁴. Zijn bruid is geboren op 24 september 1833⁵ te Geldermalsen⁶. Bij de geboorteaangifte is zij ingeschreven als Willemina Hak, dochter van Gijsbert Hak en Sophia Fetter. Willemina groeit op in Meteren, in die jaren een wijk van Geldermalsen⁷. Tot aan hun trouwdag staan de twee geliefden ingeschreven in Buurmalsen als dagloner in de woning Wijk B Kom van het dorp, huis 53⁸. Kennelijk omdat zij vanuit het ouderlijk huis wilde trouwen, is Willemina – bij haar huwelijk en ook wel later Wilhelmina genoemd – op de dag van haar bruiloft volgens het bevolkingsregister vertrokken naar Geldermalsen. Daarna vinden wij het echtpaar terug op het adres van de ouders van Jan. Ruim een jaar later – op 30 augustus 1860 wordt in Buurmalsen hun dochter Jenneke geboren⁹. Omstreeks die tijd verhuizen zij naar Wijk B huis 1a n.k.¹⁰ Er zullen nog vele verhuizingen en kinderen volgen. De verhuizingen zullen ongetwijfeld verband houden met de slechte economische omstandigheden en de werkzaamheden van Jan van Soelen. In de meeste registers wordt vermeld dat Jan van beroep

Signalement.	
Leugte	1 El. 64 Strepen.
Aangezicht	breed
Voorhoofd	laag
Oogen	grijs
Neus	dik
Mond	groot
Kin	breed
Haar	bruin
Wenkbrauwen	id.
Merkbare teekenen	geen
Handteekening	
Jan van Soelen	

arbeider is. En de arbeiders trekken daar heen waar werk is. Dit geldt in die tijd ook voor de Betuwe. Zo kan er aan de hand van de bevolkingsregisters een beeld gevormd worden waar Jan met zijn vrouw verblijft. Ook de akten van de geboorten en overlijden van hun kinderen geven de route weer die zij tijdens hun leven volgen.

De eerste jaren van hun huwelijk blijven zij nog in Buurmalsen, waar twee dochters worden geboren. Op 16 januari 1862 Sophia Anthonia, die echter in november 1862 overlijdt¹¹. Haar zusje, eveneens Sophia Ant(h)onia¹² genoemd, komt op 19 september 1863 ter wereld¹³. Zij zal samen met haar zuster Jenneke beide ouders vergezellen op hun reis om een stuk brood te verdienen.

Waar werk is, is je woning

Begin 1864 vertrekt Jan met zijn gezin naar Utrecht. Aan het eind van dat jaar keert de familie weer terug naar de Betuwe. Daar bevalt Wilhelmina op oudejaarsdag in Geldermalsen van hun dochter Janna¹⁴. Janna wordt slechts een halfjaar oud¹⁵. In de jaren die komen is Wilhelmina bijna constant zwanger. Op 24 juli 1866 ziet de volgende Janna te Zaltbommel het levenslicht¹⁶. Dit zal de re-

№. 12

In het jaar een duizend acht honderd acht en zestig, den negen en twintigsten der maand Augustus is voor ons Willem Anthonis Godschalk Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Zaltbommel provincie Noordbrabant, verschenen Jan van Loeken oud zesen dertig jaren, van beroep Arbeider wonende te Zalt Bommel, die verklaarden aangifte te doen, dat zijne echtgenote Wilhelmina Stok Stok beroep Stok wonende Zalt Bommel op den achten twintigsten der maand Augustus een duizend acht honderd acht en zestig om acht ure, des avonds en bynnen het Spaande alhier op den medeliche waard. Eytien en van lig. Zyn den Markt. Spa. 1864 bevallen is van een kind van het manne nlijck geslacht; aan welk kind word gegeven de voorname van Jan

Deze aangifte is gedaan in tegenwoordigheid van Mariaan Scheepers ond. een en vyftig jaren, van beroep Lim mesman en Jacob Akeret ond. zweven vyftig jaren, van beroep Veldmaecht. beide wonende binnen deze gemeente.

En hebben wij hiervan opgemaakt deze akte, die, na aan den verschenen persoon en de getuigen te zijn voorgelezen, geteekend is door ons hij

Jan van Loeken
Scheepers
J. Akeret

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand voornoemd,
W. Godschalk

den zijn dat het gezin op 31 augustus 1866 wordt ingeschreven in het huis aan de Karreweg 31 Wijk D te Zaltbommel¹⁷. Janna overlijdt op 6 september van hetzelfde jaar¹⁸. Zaltbommel is ook de geboorte- en overlijdensplaats van dochter Wilhelmina (29 augustus 1867-7 november 1867)¹⁹. Zaltbommel is weliswaar de plaats waar zij formeel wonen, maar de volgende kinde-

*Kralingen Molen het Lam aan de Langekade, omstreeks 1900
[Beeldbank Rotterdam]*

ren worden elders geboren en zullen ook elders in het land kort na hun geboorte overlijden: Jan (Empel 28 augustus 1868-Empel 3 september 1868)²⁰, Gijsbert (Vrouwenpolder 16 augustus 1869-Vrouwenpolder 13 september 1869)²¹, Maria (Oost- en West Souburg 12 september 1870-Middelburg 17 januari 1871)²². Uit de geboorteakte van zoon Jan wordt duidelijk waar zijn vader aan het werk is. Jan Jr. is namelijk ter wereld gekomen "in hunne keet staande alhier op den Heldelsche waard bij den in aanleg zijnde Staatsspoorweg". De hygiënische toestand is daar verre van ideaal. Jantje is slechts twaalf dagen oud geworden. In Empel en Meerwijk wordt ook zijn overlijden ingeschreven. In het bevolkingsregister van Zaltbommel wordt hij eveneens ingeschreven op het adres van zijn ouders, namelijk Karrestraat 32. Daar heeft hij echter nooit gewoond. Hij wordt op 31 augustus 1871- dus ruim drie jaar na zijn overlijden weer uitgeschreven onder vermelding dat hij naar Kralingen is verhuisd. En ... in Kralingen wordt hij ook weer ingeschreven!

Vanuit het Brabantse land gaat de familie naar Zeeland. In de omgeving van het dorp Vrouwenpolder, dichtbij Veere, gaat Jan aan de slag als polderwerker en Wilhelmina Hack²³ staat daar als arbeidster ingeschreven. Op het Zeeuwse land wordt hun zoon Gijsbert geboren in een ongenummerde keet. De omstandigheden zullen niet veel verbeterd zijn, want vier weken later overlijdt de jongste telg. De overlijdensakte vermeldt dat hij inwoner is van Geldermalsen (?), terwijl de familie nog in Zaltbommel staat ingeschreven! Waarschijnlijk is daarom het overlijden van Gijsbert ook in het overlijdensregister van Geldermalsen opgenomen en niet in het bevolkingsregister van Zaltbommel.

Drie maanden later reist het gezin af naar Vlissingen. In deze plaats schrijven Jan, Wilhelmina en hun kinderen Janetje (=Jenneke) en Sophia Antonia zich op 20 december 1869 in op het adres Kolvenierstraat E 68 k24. Volgens de inschrijving is Sophia Antonia geboren te Tongeren (?). Negen maanden later wordt hun

Gezicht op het Zwaanshals langs de Rotte, omstreeks 1900 [Beeldbank Rotterdam]

dochter Maria ook ingeschreven in het bevolkingsregister. De aangifte van dit heugelijk feit geschiedt in Oost- en West- Souburg. In deze gemeente geeft de 38-jarige en in Vlissingen woonachtige polderwerker Jan van Soelen aan dat zijn dochter Maria op 12 september 1870 geboren is in keet vijftig²⁵. Maria overlijdt volgens de aangifte aldaar in Middelburg op 17 januari 1871²⁶. Een uittreksel van dit overlijden wordt enkele maanden later opgenomen in het register van overlijden van Vlissingen²⁷.

Nu gaat de reis richting Rotterdam. In november 1871 komt de hoogzwangere Wilhelmina met Jan en hun twee dochters aan in Kralingen. Daar bevalt zij op den elfde dezes maand november des voormiddags ten drie ure, in deze Gemeente, Wijk G Nummer Honderd vijf en zestig aan de Langekade van een zoon, welk genaamd zal worden Jan Willem²⁸. Jan heeft kennelijk vergeten zich te laten inschrijven. Dat doet hij volgens het bevolkingsregister op 13 december 1871²⁹. Hierbij wordt ook zijn al in 1868 overleden zoon Jan ingeschreven! Bij deze inschrijving wordt vermeld dat het gezin komt van Zaltbommel. Veertien dagen later moet Jan weer naar de Burgerlijke Stand: Jan Willem is op 27 december 1871 overleden³⁰.

In januari 1872 vertrekken Jan, zijn vrouw en de kinderen naar het Zwaanshals in Hillegersberg, waar zij een maand of acht blijven³¹. Daarna vinden wij hen te-

rug op het adres Achter Klooster wijk 11 nummer 462³². Nog steeds staat Jan Jr. (1868) ingeschreven! Op dit adres wordt al snel hun dochter Adriana geboren, op 7 november 1872³³. Ook deze dochter is geen lang leven beschoren. Zij overlijdt na 11 dagen op 18 november 1872³⁴.

Halverwege het jaar 1874 verhuist het gezin opnieuw. Per 6 juli 1874 staan Jan sr, Wilhelmina, Jenneke en Sophia Antonia ingeschreven op het adres wijk E nummer 12 in Delfshaven³⁵. Op deze datum zijn zij ook uitgeschreven in Rotterdam. Toch moeten zij al eerder in Delfshaven zijn aangekomen. Immers op 27 juni 1874 heeft Jan van Soelen de geboorte van zijn zoon Jan aangegeven, die een dag eerder in zijn woonhuize wijk E nummer 12 is geboren. Deze zoon wordt slechts twaalf dagen oud³⁶.

In het bevolkingsregister van Delfshaven is helaas niet opgeschreven wanneer zij deze gemeente weer verlaten. Ruim een jaar later vinden wij Wilhelmina Hak terug in de kraaminrichting van het Binnengasthuis te Amsterdam³⁷! Zij is daar op 5 oktober 1875 opgenomen en bevalt daar op 7 oktober des middags 1½ van een levenloos geboren zoon. Bij haar opname in het ziekenhuis is vermeld dat zij naaister is. Haar man Jan van Soelen is sjouwerman met als adres 2e Ridderdwarsstraat 3 kamer. Enkele dagen na de bevalling wordt Wilhelmina overgeplaatst naar de afdeling Vrouwen Zieken.

Ingekomen A°. 1875.	N°. der Krebben.	N A A M.	Gods- dienst.	Ouder- dom.	Beroep.	Gehuwd of Ongehuwd.	Kinderen Bij de Min.
13 October	20	Hak Wilhelmina		41.		Gehuwd met Jan van Soelen 1 kind	

Geboorte- plaats.	Woonplaats.	NAMEN der OUDERS.	Woonplaats.	Uitgegaan.	Overleden.	Dagen verpleegd.	N°. der Buur- Biljetten.
2e Ridder- dwarsstr. Nolven Kamer		Johannes Sophia Moeder overleden			Ed. 1075	16.	50. 20. 1553.

Binnengasthuis Patiëntenregister detail linkerbladzijde [Gemeente Amsterdam Stadsarchief]

Amsterdam, Rozenstraat 18. Gemeente Amsterdam Stadsarchief.

Willemina overlijdt in een krebbe

Binnengasthuis Patiëntenregister detail linker- en rechterbladzijde [Gemeente Amsterdam Stadsarchief]

Op 42-jarige leeftijd overlijdt zij op 29 oktober 1875 des voormiddags om negen ure (afdeling R krebbe 21)³⁸. In het patiënten register staat dat Wilhelmina 1 kind nalaat. Dit is onjuist. Is alleen de 12-jarige Sophia Antonia mee naar Amsterdam gekomen en is de 15-jarige Jenneke in Delfshaven of elders gebleven?

Na het overlijden van zijn echtgenote verblijft Jan van Soelen volgens het bevolkingsregister enkele jaren in Amsterdam. Jan is arbeider/werkman en mogelijk was

hij destijds elders werkzaam. Achtereenvolgens is hij (volgens het bevolkingsregister) gehuisvest op de volgende adressen: 2e Ridderdwarsstraat 3 kamer (oktober 1875-augustus 1876)³⁹, Sint Antoniesbreestraat C7 kelder (augustus 1876-november 1876)⁴⁰, Korte Leidschedwarsstraat 111 (november 1876-december 1876)⁴¹ en Rozenstraat 18⁴² huis/regts (december 1876-maart 1878)⁴³.

Op geen van deze adressen wordt de naam van een van zijn dochters vermeld. In de periode dat Jan op de Sint Antoniesbreestraat ingeschreven staat ligt hij van 19 augustus tot 15 september 1876 gedurende 29 dagen in het Binnengasthuis op de afdeling "Mannen Huidzieken & Syphilitischen"⁴⁴. Bij deze inschrijving staat vermeld dat Jan twee kinderen heeft.

In maart 1878 wordt Jan ingeschreven in het Keetenregister van Amsterdam en op 10 mei 1878 vertrekt hij naar Hellendoorn⁴⁵. De reden hiervoor is dat hij daar gaat trouwen. Het is nog niet duidelijk waar en hoe Jan zijn aanstaande bruid heeft ontmoet. Zijn toekomstige vrouw heeft drie kinderen in de leeftijd van 3-8 jaar⁴⁶, waarvan de jongste enkele dagen voor het overlijden van zijn vader geboren is in Wattenscheid (thans in de deelstaat Noord-Westfalen te Duitsland). Op 26 mei en 2 juni vinden in Amsterdam en in Hellendoorn de huwelijksaankondigingen plaats van zijn voorgenomen huwelijk met Tetje den Ouden. De gemeente

19 Augustus 7.	6.	Soelen van Jan.	Op 43.	14 Sept 1853. Heerde.	Wdwe van Wellem van Hak. 2 minck.
----------------	----	-----------------	--------	-----------------------	-----------------------------------

Binnengasthuis Patiëntenregister detail linkerbladzijde [Gemeente Amsterdam Stadsarchief]

Amsterdam doet dat gratis in verband met het onvermogen van Jan. Op 7 mei 1878 heeft de Burgemeester der gemeente Hellendoorn al gecertificeerd dat Tetje den Ouden oud vijfendertig jaar weduwe Derk Jan van Haarst van beroep koopvrouw wonende in deze Gemeente behoeftig is en buiten staat tot betaling aan de kosten der acten benodigd tot de voltrekking van haar voorgenomen huwelijk. Eenzelfde certificatie geeft hij voor Jan van Soelen. In het gemeentehuis van Hellendoorn verklaren op 22 juni 1878 Jan van Soelen en de op 11 december 1841 te Steenwijkerwold geboren kolonistendochter dat zij elkander tot echtgenooten aannemen en getrouwelijk alle pligten zullen vervullen, welke door de wet aan de huwelijkse staat verbonden zijn⁴⁷.

Opnieuw vader...

Wij zijn bijna zes jaar later als op 1 maart 1884 de vroedvrouw Hermina Haselaar voor de ambtenaar van de burgerlijke stand van de Stad Almelo verschijnt⁴⁸. Zij verklaart dat in hare tegenwoordigheid Tetje den Ouden zonder beroep wonende alhier echtgenoot van Jan van Soelen daglooner mede wonende alhier die wegens afwezigheid verhinderd wordt persoonlijk deze aangifte te doen op den negenentwintigste der vorige maand des namiddags te negen ure, in het huis staande in de Wijk A nummer honderdachttien, is bevalen van een kind van het vrouwelijk geslacht aan het welk de voornaam gegeven van Helena. Ook dochter Helena zal als baby overlijden, op 25 mei 1884, nog geen twee maanden oud⁴⁹.

Overwegende dat de eischeres stollende, dat eischeresse den 22 Juni 1878 te Hellendoorn is gehuwd met Jan van Soelen als eiders aldzaam; dat deze van Soelen ongeveer zes maanden na het sluiten van dit huwelijk de gemeentehuiselijke woning te Hellendoorn — waarvan zij den. Alle hebben opgemaakt in tegenwoordigheid van heimeijke heeft verlaten, eischeresse in hulp behoevende toestand, akterlatende en sedert nooit weder iets van zich heeft laten hooren noch ook in het levensonderhoud van zijne vrouw heeft voorzien; dat gedroegde der,

Echtscheidingsakte. Digitaal archief Hellendoorn.

De echtscheiding van zijn tweede vrouw

In maart van het daaropvolgende jaar spreekt de Rechtbank van Almelo het echtscheidingsvonnis uit. Dit vonnis wordt op 22 augustus 1885 ingeschreven in het huwelijk en echtscheidingsregister van Hellendoorn⁵⁰. Uit de echtscheidingsakte blijkt dat Jan van Soelen zijn vrouw ongeveer zes maanden na het huwelijk "heimelijk" heeft verlaten en haar in hulpbehoevende toestand heeft achtergelaten. Daarna heeft zij nooit meer iets van hem gehoord. Aangezien Tetje verklaart dat zij Jan na 1878 nooit meer heeft gezien, kan hij onmogelijk de vader zijn geweest van zijn dochter Helena. Tetje zal een echtscheidingsverzoek hebben ingediend, omdat zij Peter Balster ontmoet heeft. Twee weken nadat de echtscheidingsakte is opgemaakt, bevalt zij op 4 september 1885 van een dochter Betje⁵¹. In haar geboorteakte wordt uitgebreid vermeld dat haar moeder in dat jaar gescheiden is van Jan van Soelen. Op 22 april 1886 trouwt ze met de vermoedelijke vader Peter Balster, die overigens als getuige bij de geboorteaangifte aanwezig was. Betje overlijdt op 25 februari 1889 te Stad Almelo⁵². In deze akte staat zij met de achternaam van haar moeder vermeld⁵³!

Het leven gaat verder...

Na het vertrek van Jan van Soelen uit Delfshaven is het onduidelijk waar zijn dochters Jenneke (1860) en Sophia Antonia (1863) gebleven zijn. Bij het overlijden van hun moeder waren zij respectievelijk 15 en 12 jaar. Jan zal ongetwijfeld gekeken hebben waar hij deze twee kinderen kon onderbrengen. Zijn werk laat niet toe dat hij ook de oppas over zijn kinderen houdt. Bovendien staan zij niet op zijn adres ingeschreven. Mogelijk zijn zij bij familie, kennissen of in een weeshuis ondergebracht. Na enkele jaren komen de zussen weer in beeld.

Sophia Antonia van Soelen (1863)

De jongste van de twee, Sophia Antonia, wordt op 20 januari 1880 ingeschreven in de Haarlemmermeer op de Ring B nummer 70 bij haar oom en tante Gijsbert van Soelen en Adriana Johanna Vermazen. Dit echtpaar is in februari 1874 van uit het Betuwse Varik naar het Eiland den Horn onder Zaandam⁵⁴ getogen. Bij de

										Nommer van het kind									
Dag- tekening van handtekening	FAMILIEAAN- MERKEN (Bijnamen der Vader- en Moeder)	VOORNAAM	Dag- tekening van handtekening	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)	Geboortestipitie (Dag, Maand, Jaar)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Handwritten entries in columns 1-10										Handwritten entries in columns 11-20									

aanleg van het Noordzeekanaal (opening 1876) is dit eiland ingepolderd. Door de grensregeling is het voormalige eiland in 1877 bij Sloten gevoegd. In deze contreien verdient Gijsbert als werkman zijn brood.

Tussenhaakjes: Dit werk zit vast in de genen. Ook de jongste broer van Jan en Gijsbert van Soelen is in die tijd werkzaam als polderwerker, dagloner en pontwachter. Ook deze Albertus van Soelen verricht zijn werkzaamheden door het gehele land. Ook hij werkt veelal elders dan waar hij in het bevolkingsregister staat in geschreven. Zo bivakkeert hij in de buurt van Rotterdam (ingeschreven 1874-1879), Appingedam (1876), Wonseradeel (1877-1878), Tiel (ingeschreven 1879), Nijmegen (1879). En daarna onder meer in Haarlemmermeer, Spaarnedam, Weesp en Haarlemmerliede. En ook hij woont soms (?) in een keet, samen met zijn vrouw, Janneke Meertens, en zijn kinderen. Van dit echtpaar zijn elf kinderen⁵⁵ bekend, waarvan er vijf op jonge leeftijd overlijden⁵⁶.

Amsterdam Nieuwendijk 78, omstreeks 1880 [Gemeente Amsterdam Archief]

Wij keren terug naar Gijsbert en zijn vrouw Adriana Johanna Vermazen. Inmiddels is dit echtpaar in maart 1876 naar de Haarlemmermeer verhuisd. Daar trekt Sophia Antonia bij hen in, waarbij vermeld is dat zij geen beroep heeft. Zij verlaat hen op 30 augustus 1880 en de bijna 17-jarige Sophia staat daarna ingeschreven in de Haarlemmerliede op het adres Wijk B 180a als dienstbode. Eind 1881 vertrekt zij naar de IJpolder Fn:67 te Sloten, waar zij tot mei 1885 zal verblijven⁵⁷. In die jaren lag de ongehuwde Sophia tussen 27 november 1883 en 26 februari 1884 91 dagen op de kraaminrichting van het Binnengasthuis van Amsterdam⁵⁸. Bij de inschrijving zijn haar beide ouders vermeld. Hierbij is aangetekend dat zij beiden zijn overleden. Op 9 februari 1884 bevalt zij "des avonds 11 uur van eene dochter genaamd Johanna

Maria". Kennelijk heeft Sophia Antonia zich later bedacht, want haar dochter wordt in het geboorteregister ingeschreven als Sophia Antonia⁵⁹. Haar dochter overlijdt echter twee maanden later op 16 april 1884 op de kinderafdeling van het ziekenhuis⁶⁰.

Vanaf 3 juni 1885 staat Sophia Antonia als dienstbode ingeschreven op de Nieuwendijk 78 te Amsterdam⁶¹. De bakkerij van Barend Campen, wiens nering enkele jaren daarvoor was voortgezet door Friedrich Gottfried Happel.

Op 8 april 1886 wordt Sophia weer opgenomen in het Binnengasthuis, afdeling Vrouwen Zieken zaal 12 krebbe 14⁶². Zij heeft geen beroep en geeft als adres op Damrak 3 Café (?). Een dag later overlijdt zij op 22 jarige leeftijd. In de overlijdensakte⁶³ is vermeld dat zij ongehuwd was, als dienstbode woonde aan de Nieuwendijk 78 en dat haar beide ouders waren overleden.

Rotterdam, Goudscheweg in de richting van de Goudsesingel, omstreeks 1900. Stadsarchief Rotterdam.

Jenneke van Soelen

Jenneke vinden wij weer terug in Rotterdam. Daar wordt zij omstreeks 1880 ingeschreven in het alleenstaandenregister⁶⁴. Eerst woont (en werkt?) zij op de Schiedamse dijk 175 bij het gezin van de koopman Hartog Dasberg en zijn vrouw Hester Boesman en daarna bij koopman H. van Rooijen in de Keizersstraat 16. Vervolgens komt Jenneke te wonen op de Goudscheweg 90 te Rotterdam. In het register staat dat zij daar alleen verblijft. Maar een regel daarboven staat dat op hetzelfde adres ook haar op 23 november 1882 geboren dochter Anna

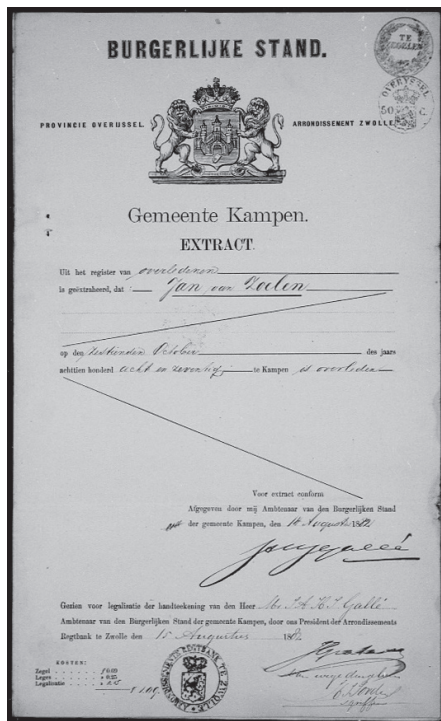
woont. Deze geboorte in een huis aan den Goudscheweg is door de vroedvrouw aangegeven⁶⁵. In de kantlijn staat geschreven: "dit kind is door Gerrit Schootemeijer en Jenneke van Soelen erkend bij hun huwelijk alhier den zeventiende oktober achttienhonderd drieëntachtig". De 23-jarige Jenneke is dus in het huwelijk getreden met de 27 jarige smid Gerrit Schootemeijer. Deze Gerrit is op 29 april 1856 op de Goudscheweg (wijk 13) 772 geboren⁶⁶ en heeft daar sindsdien op verschillende huisnummers gewoond. Na hun huwelijk⁶⁷ trekt Gerrit bij Jenneke in. Het paar zal hun hele leven verder op verschillende adressen in Rotterdam blijven wonen⁶⁸. Zij krijgen zeven kinderen, waarvan er twee jong overlijden.

Hun jongste zoon Gerrit zal in 1942 zijn voornaam laten veranderen in Willy. Hij speelt piano en accordeon en treedt op in restaurants en dansclubs. Daarna schrijft en componeert hij vele liedjes en muziek. Zijn bekendste werk is ongetwijfeld het tangolied "Ik hou van Holland". Jenneke overlijdt op 67-jarige leeftijd op 29 augustus 1928 te Rotterdam⁶⁹ en haar man Gerrit is drie jaar later op 75-jarige leeftijd overleden⁷⁰.

Waar is hun vader Jan van Soelen gebleven?

Wij hebben gezien dat zijn tweede echtgenote verklaart dat Jan de echtelijke woning eind 1878 heeft verlaten. De echtscheiding van Jan en zijn tweede echtgenote Tetje de Ouden op 22 augustus 1885 wordt ingeschreven bij de Burgerlijke Stand van Almelo. Wanneer zijn dochter Sophia Antonia in 1883 wordt opgenomen in het Binnengasthuis geeft zij aan dat haar beide ouders zijn overleden. In hetzelfde jaar lezen wij in de huwelijksakte van Jenneke en Gerrit: "meerderjarige dochter van Jan van Soelen en Wilhelmina Hak beide overleden. En is voor hen hierbij overlegd". Dus twee jaar voor de inschrijving van de echtscheiding zou Jan al overleden zijn?

Wat weten de dochters van het overlijden van Jan wat zijn tweede vrouw kennelijk niet weet? De huwelijksbijlagen geven uitsluiting. Hierin is een extract van het overlijden van Jan van Soelen opgenomen.

Jan is op 16 oktober 1878 overleden te Kampen! Dit wordt nog eens bevestigd in de akte van overlijden: De ziekenvader geeft aan dat Jan van

Zoelen (met een Z!) in het stadsziekenhuis⁷¹ (foto Stadsarchief Kampen) is overleden⁷². Zijn geboorteplaats, woonplaats en ouders zijn onbekend! Wel weten zij te vertellen dat Jan gehuwd is en volgens opgave 46 jaar zou zijn...

Zo oud is Jan echter niet geworden; hij sterft op 43-jarige leeftijd en al drie maanden voor dat zijn vrouw hem voor het laatst had gezien. Bijna zeven jaar na zijn overlijden wordt de echtscheiding bij de burgerlijke stand van Hellendoorn ingeschreven...

Epiloog

In zijn leven is Jan van Soelen veel met de dood geconfronteerd. Samen met zijn vrouw Willemina Hak krijgt hij dertien kinderen, waarvan er elf binnen één jaar overlijden. Hun zoon Jan sterft twaalf dagen na zijn geboorte, maar zal volgens de bevolkingsregisters nog enkele jaren met het gezin meereizen. Hun jongste zoon komt dood ter wereld. Kort daarna overlijdt zijn eerste echtgenote op 42-jarige leeftijd, met achterlating van twee jonge dochters. De oudste dochter, Jenneke, zal in het huwelijk treden en ook nakomelingen krijgen. Zij bereikt de leeftijd van 67 jaar. Haar jongere zuster Sophia Antonia overlijdt op 22-jarige leeftijd, nadat zij als ongehuwde moeder twee jaar daarvoor van een zoon is bevallen, die slechts twee maanden oud is geworden.

Intussen is Jan van Soelen voor de tweede keer gehuwd. Hij overlijdt op 43-jarige leeftijd. Jan's dood betekent niet direct het einde van zijn huwelijk. De formele echtscheiding is bijna zeven jaar later uitgesproken!

Dit verhaal toont aan dat je er goed aan doet om feiten in meerdere bronnen te controleren en dat je niet altijd op een archiefstuk (of internetbericht) kunt vertrouwen.

Dik Vermeulen

Bronvermelding

1. Geldermalsen 1835, geboorteakte 15.
2. 2119-966 Bevolkingsregister gemeente Buurmalsen 1849-1859 (dorpen Buurmalsen en Tricht).
3. Buurmalsen 1859, huwelijksbijlagen 10.
4. Buurmalsen 1859, huwelijksakte 10.
5. In de meeste bevolkingsregisters wordt een andere geboortedag of – jaar vermeld. In een aantal gevallen wordt 25 december 1835 genoemd. Dit is biologisch gezien niet mogelijk, omdat haar moeder op 14 november 1835 overleed van en zoon Johannes. Ook het jaar 1834 komt wel eens voor. In dat jaar wordt in het geboorteregister van Geldermalsen geen kind van haar ouders geboren. Bovendien staat in de huwelijksakte dat zij bij haar huwelijk 25 jaar is.
6. Geldermalsen 1833, geboorteakte 34.
7. 2133-721 Bevolkingsregister gemeente Geldermalsen 1830-1849 (dorpen Geldermalsen en Meteren).
8. 2119-966 Bevolkingsregister gemeente Buurmalsen 1849-1859 (dorpen Buurmalsen en Tricht).
9. Buurmalsen 1860, geboorteakte 30.
10. De afkorting n.k. staat voor "niet in de kom gelegen".
11. Buurmalsen 1862, geboorteakte 2, overlijdensakte 17.
12. In de akte van geboorte wordt Antonia zonder de "h" geschreven.
13. Buurmalsen 1863, geboorteakte 46.
14. Geldermalsen 1864, geboorteakte 88.
15. Geldermalsen 1865, overlijdensakte 28.
16. Zaltbommel 1866, geboorteakte 98.
17. 3150-1017 Bevolkingsregister gemeente Zaltbommel 1860-1880, Wijk D, blz. 248.
18. Zaltbommel 1866, overlijdensakte 102.
19. Zaltbommel 1867, geboorteakte 107, overlijdensakte 85.
20. Empel en Meerwijk 1868, geboorteakte 12, overlijdensakte 10; Zaltbommel 1868, overlijdensakte 115 (art. 50/51).
21. Vrouwenpolder 1869, geboorteakte 35, overlijdensakte 28; Geldermalsen 1869, overlijdensakte 34.
22. Oost- en West-Souburg 1870, geboorteakte 40; Middelburg 1871, overlijdensakte 32; Vlissingen 1871, overlijdensakte 43.
23. In een aantal archiefstukken wordt zij Hack in plaats van Hak (zie haar geboorteakte) genoemd.
24. 7434 Burgerlijke Stand en Bevolking Gemeente Vlissingen, 1810-1994 Inventarisnummer 511.
25. Oost- en West-Souburg, geboorteakte 40.
26. Middelburg 1871, overlijdensakte 32.
27. Vlissingen 1871, overlijdensakte 43.
28. Kralingen 1871, geboorteakte 281.
29. 494-03 Archief van de Gemeentesecretarie Rotterdam, afdeling Bevolking: bevolkingsboekhouding van Rotterdam en geannexeerde gemeenten Inventarisnummer 401 Pagina 77.
30. Kralingen 1871, overlijdensakte 448.
31. 494-03 Archief van de Gemeentesecretarie Rotterdam, afdeling Bevolking: bevolkingsboekhouding van Rotterdam en geannexeerde gemeenten Inventarisnummer 705 pagina 213.
32. 94-03 Archief van de Gemeentesecretarie Rotterdam, afdeling Bevolking: bevolkingsboekhouding van Rotterdam en geannexeerde gemeenten Inventarisnummer 208 pagina 199.
33. Rotterdam 1872, geboorteakte 4453.
34. Rotterdam 1872, overlijdensakte 3763.
35. 494-03 Archief van de Gemeentesecretarie Rotterdam, afdeling Bevolking: bevolkingsboekhouding van Rotterdam en geannexeerde gemeenten Inventarisnummer 354 pagina 357.
36. Delfshaven 1874, geboorteakte 221; overlijdensakte 160.
37. Amsterdam Patiëntenregisters 1875, archiefnummer 5268, inventarisnummer 2562 (Kraaminrichting en afdeling Vrouwen Zieken).
38. Amsterdam 1875, overlijdensakte 7620.
39. Amsterdam Bevolkingsregister 1874-1893, archiefnummer 5000, inventarisnummer 2095.
40. Amsterdam Bevolkingsregister 1874-1893, archiefnummer 5000, inventarisnummer 1562.
41. Amsterdam Bevolkingsregister 1874-1893, archiefnummer 5000, inventarisnummer 1884.
42. Grappig: Ongeveer 15 jaar later wonen op dit adres "Rozenstraat 18" enkele voorouders van onze schoondochter.
43. Amsterdam Bevolkingsregister 1874-1893, archiefnummer 5000, inventarisnummer 2110.

44. Amsterdam Patiëntenregisters 1876, archiefnummer 5268, inventarisnummer 2563 (afdeling: Mannen Huidzieken & Syphilitischen).
45. Amsterdam Keetenregister 2576 blad 7.
46. Gegevens ontleend aan geboorteakten, huwelijksbijlagen, etc.
47. Hellendoorn 1878, huwelijksakte 29.
48. Stad-Almelo 1884, geboorteakte 46.
49. Stad-Almelo 1884, overlijdensakte 91.
50. Hellendoorn 1884, huwelijks- en echtscheidingsregister akte 34.
51. Stad-Almelo 1885, geboorteakte 204.
52. Stad-Almelo 1889, overlijdensakte 35.
53. Bij de transcriptie van de geboorteakte heeft het archief haar de achternaam "Van Lochem" gegeven. Vermoedelijk komt dat om dat de achternaam "Van Soelen" niet te duidelijk te lezen is.
54. Zaandam, mijn geboorteplaats!
55. De kinderen van Adrianus van Soelen en zijn vrouw Janneke Meertens worden geboren in de periode 1876-1897. Gelet op het feit dat er tussen hun geboorte soms meer dan twee jaar tussen zit en de familie op veel plaatsen gehuisvest was, is het niet ondenkbaar dat er meer kinderen geboren zijn.
56. De gegevens van Adrianus van Soelen en zijn vrouw Janneke Meertens en hun kinderen zijn ontleend aan de akten uit de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters van verschillende gemeenten.
57. Amsterdam Bevolkingsregisters geannexeerde gemeenten 1880-1890, archiefnummer 5008, inventarisnummer 16.
58. Amsterdam Patiëntenregisters 1883, archiefnummer 5268, inventarisnummer 2578 en 1884, archiefnummer 5268, inventarisnummer 2580 (Kraaminrichting).
59. Amsterdam 1884, geboorteakte 1596.
60. Amsterdam 1884, overlijdensakte 3308, zie ook Patiëntenregisters, archiefnummer 5268, inventarisnummer 2579 (afdeling Kinderen Zieken).
61. Amsterdam Bevolkingsregister 1874-1893, archiefnummer 5000, inventarisnummer 1988.
62. Amsterdam Patiëntenregisters 1886, archiefnummer 5268, inventarisnummer 2584 (afdeling Vrouwen Zieken).
63. Amsterdam 1886, overlijdensakte 3072.
64. Rotterdam, Alleenstaandenregister 1880-1890, blad 234, volgnummer 4687.
65. Rotterdam 1882, geboorteakte 5576.
66. Rotterdam 1856, geboorteakte 1429.
67. Rotterdam 1883, huwelijksakte registratienummer 1883F pagina f12v registratiedatum 17-10-1883
68. Rotterdam, gezinskaarten 1880-1940.
69. Rotterdam 1928, overlijdensakte 3706.
70. Rotterdam 1931, overlijdensakte 2873.
71. De heer Otto Ottens van het Stadsarchief Kampen verwoordt het in zijn aan mij gerichte mail betreffend: Het 'Stadsziekenhuis Wijk 1 nummer 371' was volgens mij wat wij nu heden ten dage Vloeddijk 1 noemen: het vroegere Pesthuis van Kampen. De geschiedenis van dit 'pesthuis' in de stad gaat eeuwen terug. Het was het 'Pesthuis' maar er werden zieken opgenomen van allerlei aard. Om vroeger in een ziekenhuis te belanden was niet zo mooi. Tegenwoordig is het de bedoeling dat de patiënt zo'n instelling levend verlaat maar vroeger was het meer zo, dat men naar een 'ziekenhuis' ging om dood te gaan. Het Pesthuis was op een gegeven moment, zo aan het begin van de 20ste eeuw, compleet achterhaald: de onderkomens waren compleet en compleet verouderd en voldeden niet meer aan de eisen van de tijd. Verplegend personeel kon niet die zorg bieden die ze wensten op die locatie. Let wel: dit is dan een tijd waarin Ziekenhuizen de reputatie kregen van de huidige ziekenhuizen: mensen beter maken. Maar sinds Florence Nightingale rond 1858 meer oog kreeg voor hygiëne was dat al een enorme stap voorwaarts. Het oude pesthuis was een stadsziekenhuis maar rond 1906-1916 veranderde dit en kwam er een andere locatie en daarmee ook een ander pand in beeld.
72. Kampen 1878, overlijdensakte 413.

Believe nothing you hear, and only one half that you see¹

Een kritische blik naar de wereld om je heen. Soms heb je dat, soms vergeet je dat. Je wordt dan met je neus op de feiten gedrukt als een en ander duidelijk wordt. Meestal wordt je visueel eerder in het ootje genomen dan in taal. Kijk maar naar de eerste foto. Zo'n zwevend zebra-pad is toch uniek? Maar is het wel zwevend? Echt niet, kijk maar naar plaatje 2, waar het wordt aangelegd, het is gewoon met schaduwen op de weg geschilderd.

Met kijken verwonderen we ons eerder dan met lezen. Maar ook met tekst kan het goed mis gaan.

Hieronder zijn een paar typische voorbeelden te zien, die je op het verkeerde been zetten en tot nadenken dwingen.

Waarom nu deze voorbeelden en zo'n kop boven dit verhaal?

Wel, recent bezocht ik het Gelders Archief en terwijl ik even zat te wachten op materiaal wat uit het depot moest komen, zocht ik op het internet naar een open vraag, die ik al een tijdje had genegeerd. Die vraag was: wat deden mijn naamgenoten ooit in Zoelen. Ik had nl een keer een verwijzing naar Middelkoop en Zoelen gevonden. Mijn eerste insteek was om naar de website van ons archief in Tiel te gaan en daar Middelkoop en Zoelen in te kloppen. En jawel 36 hits waaronder 5 maal Middelkoop en de rest aanpalende (schoon)familie. Omdat de bestelling nog niet op tafel lag, ook maar even WieWasWie benadert

en – tot mijn verbazing – 27 keer Middelkoop, zonder aanpalende familie. Rara hoe kan dit? In Tiel hoort men toch meer informatie te hebben dan bij WWW? Inmiddels wakker geschud door “believe half what you see” ook nog maar de site van het Gelders Archief. Daar was ik tenslotte en Zoelen valt onder Gelderland. De verbazing werd nog groter: 139 hits met 42 keer Middelkoop. Ondertussen ligt de vraag bij ons archief in Tiel om e.e.a. te onderzoeken, te verklaren en zo nodig te verbeteren. Als die vraag beantwoord is, dan kom ik daar op terug. Maar de boodschap is dus:

Geloof niets dat je hoort, en slechts de helft van wat je ziet... En: zoek niet op één plaats.

Hier nog even alles op een rij:

Organisatie	Hits	Middelkoop	tijdvak
WieWasWie	27	27	1809-1869
RegArchief Rivierenland	36	5	1781-1863
Gelders Archief	139	42	1782-1893
Openarch	0		
Familysearch	3	3	1810
NGV		Zoeken op naam en plaats is niet mogelijk	

De vraag aan het RAR is ondertussen beantwoord en luidt:

Het komt omdat GA gebruik maakt van WiewasWie platform met daarin indexen van Burgerlijke stand. Dat is bij ons niet zo en we hebben daarvoor ook geen koppeling.

Met nog als toegift: *De Tielse akte van de burgerlijke stand zijn inderdaad via het Gelders Archief (Wie Was Wie) in te zien en nog niet gekoppeld aan de website van het RAR. Via Open Data is er voor de toekomst wellicht een mogelijkheid om deze indexen via onze Website beschikbaar te stellen. De bezoeker wordt er via onze website overigens wel op gewezen dat deze indexen bij Wie Was Wie zijn in te zien.*

Met deze verklaring blijft nog altijd bestaan het verschil tussen de gevonden resultaten bij de archieven en WieWasWie. Let ook op de tijdperioden die worden weergegeven.

Jan Middelkoop – ngvBetuwe@gmail.com

Bronnen van afbeeldingen

- 1 en 2: twitter.com door <http://t.co/CkNoKJAzP6?amp=1newcastlene1ltd.com>.
- 3: onbekend, werd gebruikt door Volkskrant, OmroepGelderland en Dumpert.
- 4: www.lhcornelis.nl/schrijftips/verwarrende-omleidingen.

Noten

1. Quote Investigator: Het korte verhaal “Het systeem van Dr. Tarr en Prof. Fether” van Edgar Allan Poe verscheen in het novemnummer van 1845 van “Graham’s Magazine”. Het verhaal speelde zich af in een privéziekenhuis voor geesteszieken en het werd uitgesproken door het hoofd van de instelling. “Je bent nog jong, mijn vriend,” antwoordde mijn gastheer, “maar de tijd zal komen dat je zult leren om zelf te oordelen over wat er gaande is in de wereld, zonder te vertrouwen op de roddels van anderen: Geloof niets dat je hoort, en slechts de helft die je ziet.

Waar was Louis?

Wie kan mij helpen met het oplossen van een 'cold case' zaak met betrekking tot de afkomst van mijn stamvader Louis Februwee, die waarschijnlijk een groot deel van zijn leven in (omgeving) Tiel doorbracht? Een zaak die mij en mijn (overleden) grootvader al decennia lang heeft bezig gehouden. De gouden tip die leidt naar zijn afkomst wordt beloond met een Y-DNA₃₇ typering van FamilyTreeDNA inclusief enkele uren consultatie met een expert.

De omstandigheden

Mijn naam is Maarten Feberwee. Ik ben een negende generatie nakomeling

Musketier die lont controleert, door Jacob de Gheyn (II).

van een familie die sinds circa 1730 in Nederland woonachtig is. De unieke achternaam **Feberwee** is nog steeds vrij bekend in Deventer en heeft mij al sinds mijn zesde levensjaar gefascineerd. Mijn grootvader slaagde er eind jaren '70 de mannelijke lijn te traceren tot Louis Februwee (circa 1710-1785), de oudst bekende stamvader, die als soldaat in het **Staatse Leger**¹ verschillende garnizoensplaatsen aandeed. Zijn afkomst was een compleet mysterie. Er deden verschillende verhalen de ronde over een mogelijk Franse/Engelse of Engelse afkomst. Het is bekend dat hij van 1731 tot 1738 in Den Bosch was gestationeerd, daarvoor was 'Namen' de standplaats van zijn regiment. Het is echter niet bekend of hij toen al tot dit regiment behoorde.

De 'verdachte'

Het bijzondere is dat er tussen 1731 en 1740, maar liefst zes Nederlandse bronnen beschikbaar zijn waar Louis Februwee in genoemd wordt (inkwartiering, 3 getuigenissen bij geboorte, zijn huwelijk en geboorte van zijn zoon). Uit de **Bossche inkwartieringsregisters** bleek dat er overwegend veel West-Duitsers en Vlamingen in zijn regiment zaten. Zijn collega's c.q. vrienden Theodorus van Parijs, Stephanus van der Lys(s) en Joannes van Rees die in enkele geboorte aktes worden genoemd, lijken allemaal een Duitse achtergrond te hebben. Er zijn zowaar twee

dopelingen (soldaatkinderen) vernoemd naar Louis waar hij als getuige optrad. Het markante: Na 1740 is er helemaal niks meer te vinden van Louis Februwee tot zijn dood in 1785 te **Tiel** (ingeschreven als Louis Fiberje). Zijn vrouw **Geertruij van Gameren** hertrouwde in 1786 en heeft vanaf 1792 nog jarenlang in het Oud Burger Mannen en Vrouwenhuis in Tiel doorgebracht tot haar overlijden in 1811. Wat is er al die 45 jaar met Louis gebeurd? Was hij gewond geraakt in het leger? Heeft hij nog een andere baan gehad? Waarom is er niks over bekend?

Het DNA spoor

Nu is de herkomst van onze bijzondere achternaam zeer waarschijnlijk achterhaald! Door genealogisch, historisch en Y-DNA onderzoek zijn er diverse nieuwe feiten naar voren gekomen. Y-DNA volgt de mannelijke lijn en daarmee veelal de achternaam, die van vader op zoon wordt doorgegeven. Mijn 2 **Y-STR37 matches** Durr en Gobar wezen sterk in de richtingen van de Vogezen (Lotharingen/Elzas). Daar deed ik een grote ontdekking; de Feberwee's lijken af te stammen van de Feberey's uit de Elzas (Munster) waar Andreas Feberey in de zeventiende eeuw de burgemeester van de stad was. De familie lijkt op hun beurt weer af te stammen van de **Anglo-Normandische familie Fe(b)vrier**. Vanaf 1580 maakte de familie haar intrede in de Elzas, als protestante vluchtelingen. Nagenoeg al mijn Y-STR matches dragen Anglo-Normandische achternamen. De Feberwee's en Feberey's hebben exact dezelfde mondelinge overlevering afkomstig te zijn uit Ierland (in ons geval via Frankrijk). Deze mondelinge overlevering komt bij meerdere families voor met suffix -EY in de Franse Munstervallei en is verbonden met de Ierse monniken die zich sinds de zevende eeuw in het dal vestigden en het klooster in Munster oprichtten.

Ik heb al mijn bevindingen verwerkt in een publicatie in samenwerking met een forensisch genealoge van de Katholieke Universiteit van Leuven. De stamboom bestaat uit takken A, B, C en D. Helaas heb ik enkel twee individuen uit tak D kunnen testen op hun Y-DNA, deze stemt niet overeen met mijn Y-DNA. Deze individuen matchen wel op basis van 35/37 met ene Richard Georgel. Het vermoeden ontstaat dat deze mannelijke lijn uit een Georgel lijn is ontstaan, met Hans Georg Feberey als stamvader. Ik ben ervan overtuigd dat tak A, B en C over ander Y-DNA beschikken, namelijk het Y-DNA wat ik ook bezit. Helaas zijn er geen andere overlevenden om te testen buiten de Feberwee tak, binnen deze 3 takken.

Het papieren spoor

Nu ik mijn onderzoek niet kan afsluiten middels een Y-DNA match, ben ik toch weer gaan zoeken naar een papieren bron (iets wat ik liever had willen vermijden). De belangrijkste vragen om mijn jarenlange onderzoek af te ronden luidt: Wie was de vader van Louis, waar is hij geboren en hoe is Louis in Nederland terecht gekomen?

De zoon van Louis was genoemd Peter Paulus Februy (tevens soldaat) en de dochter daarvan Joanna Maria. Deze **Peter Paulus** werd in 1740 in Nijmegen geboren en begon op 14-jarige leeftijd als Tamboer voor het leven in het Oranje Gelderland bataljon.

Nu heb ik aansluiting kunnen vinden met Louis bij twee individuen van de Feberey genealogie, de broeders **Schwarzfärbers (zwartververs)** Johannes (1683-1745) en Paulus (1692-1765) Feberey uit Munster, Elzas. Vanaf 1680 behoorde Munster niet meer bij het Duitse Roomse Rijk, maar werd ingelijfd bij Frankrijk. Voorgenoemde individuen trouwden op bijzonder late leeftijd. Zwartverven was een bijzondere aangelegenheid, die veel ervaring en kapitaal vereiste, doordat het beste zwart werd verkregen door textiel eerst rood en vervolgens blauw te verven. Diverse verfstoffen waren enkel buiten de Elzas te verkrijgen en er was een actief **textielhandelsnetwerk** met o.a. Staats Brabant, wat het aannemelijk maakt dat de vader van Louis actief moest reizen voor zijn werk.

De gouden tip: Ik vermoed dat Louis Februy jarelang in Tiel heeft gewoond, aangezien dit ook de stad was waar zijn vrouw Geertruy van Gameren was geboren, jarelang woonde en overleed. Het is veruit bijzonder dat ik tussen 1740 en 1785 geen enkele bron meer kan vinden van Louis.

Wat zou u kunnen betekenen om dit laatste puzzelstukje van mijn onderzoek op te lossen? Zijn er nog andere bronnen die Louis zijn aanwezigheid/vertrek uit de regio Tiel kunnen aantonen? Zijn er Nederlandse bronnen te duiden die leiden tot zijn afkomst? Ontving hij nog een pensioen? Alle tips of eventuele vragen zijn welkom via: maarten.februy@gmail.com. De gouden tip die leidt tot de herkomst wordt rijkelijk beloond met een Y-STR37 typering inclusief consultatie of een genealogisch naslagwerk naar keuze.

Maarten Februy

Noten

1. https://nl.wikipedia.org/wiki/Staatse_leger
2. <https://oilsjtgoistad.blogspot.com/2019/05/ambachten-blauwververs-zwartververs-en.html>

Lezingenprogramma najaar 2020

De lezingen vinden plaats op de derde dinsdag van de maand in het Regionaal Archief Rivierenland te Tiel, adres J.S. de Jongplein 3. Hoek Papesteeg en Teisterbantlaan. Aanvang van de lezingen is zoals gebruikelijk om 20.00 uur. Zaal open om 19.30 uur en einde van de lezing circa 22.00 uur.

Vanaf september willen we weer fysiek opstarten met onze activiteiten voor de leden van de afdeling Betuwe en belangstellenden in genealogie. Aangezien virus Covid-19 nog niet is uitgewoed en bij oplopend aantal besmettingen weer beperkingen zullen worden ingevoerd, blijft de kans bestaan dat we op het laatste moment activiteiten moeten afblazen. Blijf dus ons dus volgen op facebook, twitter of de nieuwe ngv site, mits die dan al zover beschikbaar is dat er een afdelingspagina op aanwezig is.

Aanmelden nodig in verband met Corona

Alle activiteiten zullen, zoals gebruikelijk, plaatsvinden in het Regionaal Archief Rivierenland (RAR), met noodzakelijke/gewenste aanpassingen in de – zo nodig beperkte – uitvoering. Dat wil natuurlijk ook zeggen dat van bezoek moet worden afgezien (= niet welkom) bij – de meest voorkomende – verschijnselen als koorts, droge hoest, vermoeidheid en – de minder vaak voorkomende verschijnselen – keelpijn, diarree, hoofdpijn, verlies van reuk/smaak, pijn in het hele lichaam.

De lezingen zullen plaatsvinden in het atrium, waar de stoelen zodanig kunnen worden geplaatst dat er maximaal zo'n 22 mensen kunnen luisteren. Om dat aantal te controleren zal alleen toegang worden verleend aan mensen die zich hebben aangemeld bij de secretaris (secretaris-BET@ngv.nl). Deze aanmelding dient te bevatten: naam en telefoonnummer, zodat zo nodig kan worden terug-

gekoppeld dat bij iemand in zijn/haar omgeving een besmetting met Covid-19 is vastgesteld. Deze informatie kan worden gedeeld met het RAR omdat ook hun personeel betrokken kan zijn.

Bij aankomst dient men plaats te nemen op een stoel (jas over de stoel want de garderobe is dicht) en daar te blijven tot anders wordt gemeld. We houden wel een pauze en er zal koffie/thee beschikbaar zijn. Het toilet is ook beschikbaar. Zoals gebruikelijk is de zaal open vanaf half acht en we sluiten na afloop van de lezing na tien uur.

Dinsdag 15 september 2020

Onderwerp nog onbekend

Spreker: op dit moment nog niet bekend maar we gaan er van uit dat we die op 15 september wel hebben.

Deze lezing zou worden verzorgd door Ad Bakker of zijn vervanger met als onderwerp: de nieuwe website van de NGV. Op 17 april 2020 is gestart met de verhuizing van de afdelingspagina's naar de nieuwe web-omgeving. Hierdoor is 'ontdekjouwverhaal' regelmatig uit de lucht, terwijl de oude ngv.nl langzaam groeit. Helaas is deze lezing vertraagd tot volgend jaar.

Dinsdag 20 oktober 2020

De Februaristaking 1941 in Amsterdam

Spreker: Paul Welling

De directe aanleiding voor de [Februaristaking](#) in Amsterdam en omstreken waren de razzia's, waarbij op 22 en 23 februari 1941 427 jonge joodse mannen met grof geweld door de Duitsers waren opgepakt. Eerder al kreeg de joodse bevolking van Amsterdam te maken met intimidatie, vernielingen en terreur. Dat was het begin van de Jodenvervolging in Nederland.

Gesteund door Duitse militairen leefde de WA, de [Weerbaarheidsafdeling](#) van de NSB in Amsterdam, zich uit op joodse stadsgenoten, wat meer dan eens tot gevechten leidde. Bij zo'n gevecht op 11 februari 1941 kwam de WA-man [Hendrik Koot](#) (1898-1941) om het leven. Daarop volgden strenge maatregelen. De joodse wijk van de hoofdstad werd van de buitenwereld afgesloten. Toen er op 19 februari in de joodse ijssalon Koco gevechten ontstonden waarbij de Duitse politie met ammoniakgas werd bespoten, waren de rapen gaar met als dieptepunt de razzia's van 22 en 23 februari.

Daarop volgde de zgn. Februaristaking. Legertrucks vervoerden de 427 jonge joodse mannen, die de Duitsers tijdens de razzia's in de kraag hadden gevat, naar [Polizeiliches Durchgangslager Schoorl](#). De gevangenen bleven slechts vier dagen in Schoorl. Ze werden overgebracht naar concentratiekamp Buchenwald.

Onder de 427 gevangenen die in Amsterdam werden opgepakt bevonden zich de broers Izak en Jacob Swaab. In Buchenwald kwamen 47 leden van de oorspronkelijke groep van 427 mannen om die in Amsterdam waren opgepakt.

In de tweede helft van mei 1941 zette de SS de overgebleven 342 mannen uit Amsterdam op transport naar het concentratiekamp Mauthausen bij Linz in Oostenrijk.

Dinsdag 17 november 2020

Een ander genealogie programma: Centurial

Spreker: Fouke Bos

Centurial is nieuwe, Nederlandstalige genealogiesoftware. Centurial is bijzonder in de zin dat het, in tegenstelling tot pakketten zoals Aldfaer of MyHeritage Family Tree Builder, niet alleen gericht is op het vastleggen van de genealogische informatie, maar zeker ook op het vastleggen van de bronnen waaruit deze informatie voortkomt. Centurial is daarmee een op bewijs-gebaseerde genealogiesoftware. Het gebruikersaantal van Centurial groeit gestaag, onder andere na een blog in 2019 van [Bob Coret](#).

In deze lezing laat Fouke natuurlijk zien wat Centurial is en hoe het werkt, maar hij bespreekt ook uitgebreid de theoretische basis van het genealogisch onderzoek. Hierdoor is het een interessante lezing voor zowel beginnende als doorgewinterde genealogen, en geeft het een interessante kijk op de alledaagse genealogische praktijk.

Aqua Vitae voortaan in digitale vorm

In verband met de algemene bezuinigingen is de redactie voornemens om na dit nummer alleen nog papieren versies van Aqua Vitae te verzenden aan leden en organisaties die daar uitdrukkelijk om verzoeken. Alle andere leden en organisaties zullen het volgende nummer van Aqua Vitae per mail toegezonden krijgen. Bij de lezingen liggen dan gedrukte exemplaren klaar om mee te nemen.

U kunt uw verzoek sturen aan de secretaris.

NGV afdeling Betuwe *colofon*

Bestuur

Voorzitter	Peter van Bohemen Jacob Catsstraat 3, 4041 XV Kesteren	0488-482-284 voorzitter-BET@ngv.nl
Secretaris	Jan Middelkoop Tolhuiswal 3, 4001 LL Tiel	0634-260-276 secretaris-BET@ngv.nl
Penningmeester	Arie Oppelaar Molensteeg 11 4053 HG, IJzendoorn	0344-643-271 penningmeester-BET@ngv.nl
Lid - Lezingen	Maria Teunissen van Manen	mariateunissenvanmanen@gmail.com
Lid - Public Relations vacature (tijdelijk: secretaris)		
Lid	Hans Thien Berkenlaan 73, 6721 CB Bennekom	0318-420-203 j.thien1@chello.nl
Afgevaardigden naar ALV	Peter van Bohemen Jan Middelkoop	

Redactie Aqua Vitae

	Maja Westhoff, Maurik Magda van Beek-Montens Gijsbert van Ton	redactie-bet@ngv.nl
Webmaster	Harry Houtzager Groenendaal 42, 4003 EL Tiel	0344-655-089 of 06-2192-1331 h.houtzager@telfort.nl
Bibliotheek	Peter van Maanen Gasthuisstraat 12, 4181 AP Waardenburg	0418-651-950 betuwe@genweb.nl

Helpdesk computergenealogie

Aldfaer:	Paul Welling	0344-632-302
GensdataPro:	(zie hun website)	https://www.gensdatapro.nl/site/
Reunion:	Peter van Maanen	0418-651-950
Stamboomcafé	Nico Ravensbergen Dr. ter Braaklaan 8, 4002 WN Tiel	0344-612-848 nc.ravensbergen@planet.nl

Kwartierstaten-project

	Ron Walles	0344-632-640 Ron@walles.net
--	------------	-----------------------------

Schepenbanken-project

	Peter van Maanen	betuwe@genweb.nl
--	------------------	------------------

Internet

	https://ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/betuwe	
--	---	--

Facebook: NGV Afdeling Betuwe

Drukwerk Meerpaal Grafimedia BV, Tiel

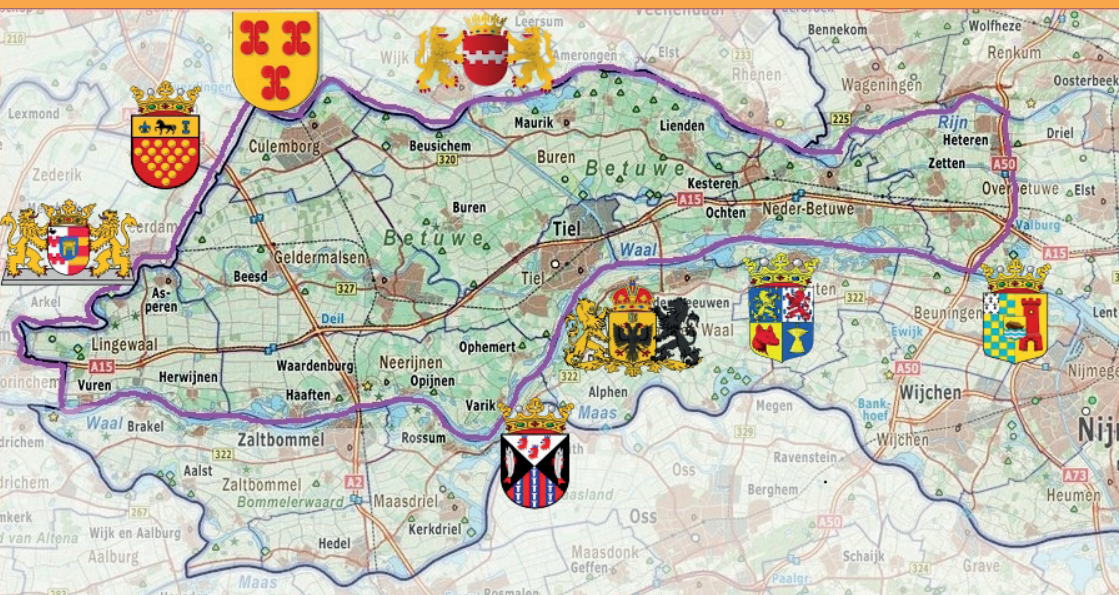
ISSN 1879-7253

Nederlandsche Genealogische Vereniging

Website	https://ontdekjouwverhaal.nl	
E-mail	info@ngv.nl	
Post	Postbus 50, 3980 CB Bunnik	
Telefoon	085-105-1199	
Verenigingscentrum	Kosterijland 3-5, Bunnik	
Openingstijden	Helaas is het centrum in Bunnik waarschijnlijk nog tot eind december gesloten. Er zit dus ook niemand bij de telefoon, wel kunt u contact opnemen via email: info@ngv.nl	

Retouradres: Secretaris afdeling Betuwe, Tolhuiswal 3, 4001 LL Tiel

lidnummer
naam
straat
plaats
land

Aalst, Achter den Haag, Acquoy, Andelst, Asch, Asperen, Beesd, Bergakker, Beusichem, Buren, Buurmalsen, Culemborg, De Marsch, Deil, Dodewaard, Drumpt, Echteld, Eck en Wiel, Eldik, Enspijk, Erichem, Est, Geldermalsen, Gellicum, Goilberdingen, Haaften, Heesselt, Hellow, Hemmen, Herveld, Herwijnen, Heteren, Heukelum, Hien, IJzendoorn, Ingen, Kapel-Avezaath, Kerk-Avezaath, Kesteren, Lede en Oudewaard, Lienden, Lingewaal, Lutterveld, Maurik, Medel, Meerten, Meteren, Neder Betuwe, Neerijnen, Ochten, Ommeren, Ooij, Ophemert, Opheusden, Opijnen, Passewaaij, Pottum, Randwijk, Ravenswaaij, Rhenoy, Rijswijk, Rumpt, Spijk, Tiel, Tricht, Tuil, Varik, Vuren, Waardenburg, Wadenojen, Wely, Zandwijk, Zennewijnen, Zetten, Zoelen, Zoelmond.